

Læreplan for arbeidslivsfag på ungdomstrinnet

Fastsatt som forskrift av Kunnskapsdepartementet 23.03.2015

Gjelder fra 01.08.2015

Gjelder til 31.07.2021

Utgått

Formål

Dagens arbeidsliv har et stort behov for faglært arbeidskraft innenfor ulike bransjer og sektorer. Endringer i jobbinnhold og muligheter for yrkesvalg skjer i raskt tempo. Dette krever høy kompetanse og gode grunnleggende ferdigheter av den enkelte arbeidstaker. Arbeidslivsfaget skal bidra til at elever på ungdomstrinnet får kjennskap til fag- og yrkesopplæring gjennom erfaring med arbeidsoppgaver hentet fra forskjellige yrker som produserer tjenester og produkter.

Eleven skal erfare hvilke krav som stilles til yrkesutøvelse og til yrkesutøvere. Opplæringen skal legge grunnlag for gode arbeidsvaner og fremme evne til samarbeid. Eleven skal gjennomføre arbeidsoppdrag fra planlegging til ferdigstilling av tjenester og produkter. Arbeidslivsfaget skal stimulere elevenes interesser og gi motivasjon, arbeidsglede og opplevelse av mestring.

Gjennom arbeid med tjenester og produkter skal faget bidra til at elevene utvikler selvstendighet, evne til samarbeid, serviceinnstilling, og at de ser betydningen av entreprenørskap og kreativitet. Opplæringen skal tilby praktisk arbeid med oppgaver fra yrkesfaglige utdanningsprogrammer tilpasset ungdomstrinnet. Dette skal ses i sammenheng med arbeidslivets oppgaver og plikter og kan foregå i samarbeid med fagmiljøer i videregående skoler eller lokalt arbeidsliv. Det skal legges til rette for bruk av varierte arbeidsformer med relevante materialer, metoder, redskaper og teknikker i et trygt arbeidsmiljø.

Hovedområder

Faget er strukturert i to hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor.

Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Årstrinn	Hovedområder	
8–10	Tjenester og produkter	Yrkesetikk og arbeidsliv

Tjenester og produkter

Hovedområdet omfatter gjennomføring av praktiske arbeidsoppdrag. Planlegging og vurdering av arbeidsoppdragene er viktige elementer i læreprosessen. I hovedområdet inngår beregning av kostnader, bruk av teknikker, faguttrykk, metoder, materialer, verktøy og utstyr. Videre inngår dokumentasjon og presentasjon av eget arbeid.

Yrkesetikk og arbeidsliv

Hovedområdet omfatter læring om etikk, kommunikasjon og samarbeid i arbeidslivet. Videre inngår det å holde orden, yte service og følge bestemmelser for helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter.

UNGDOMSTRINNET

8.–10. årstrinn 222 timer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene, der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I arbeidslivsfag forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlige ferdigheter i arbeidslivsfag handler om god kommunikasjon om arbeidsoppdraget. Dette innebærer å bruke fagbegreper, begrunne valg, diskutere løsninger, vurdere kvalitet, være serviceinnstilt og å samhandle med kunder og brukere.

Å *kunne skrive* i arbeidslivsfag innebærer å formulere fremdriftsplaner for arbeidsoppdraget. Det kan også handle om å skrive bestillingslister, menyer, rapporter og lignende. Videre handler det om å dokumentere eget arbeid.

Å *kunne lese* i arbeidslivsfag innebærer å innhente og forstå relevant informasjon fra ulike kilder. Det kan handle om å lese og forstå arbeidstegninger, tabeller, datablader, bruksanvisninger, produkt- og arbeidsbeskrivelser.

Å *kunne regne* i arbeidslivsfag innebærer å bruke, bearbeide og tolke relevant tallmateriale og foreta kostnads- og mengdeberegninger.

Digitale ferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å søke informasjon på nettet og finne, velge ut og bearbeide informasjonen. Videre handler det om å bruke ulike digitale verktøy og medier for å dokumentere og presentere eget arbeid.

Kompetansemål

Etter 10. årstrinn

Tjenester og produkter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og vurdere arbeidsoppdrag etter kvalitetskrav
- beregne kostnader og forklare økonomiske forhold
- begrunne valg av og utnytte materiell, ressurser og råvarer
- bruke arbeidsteknikk, metoder, verktøy og utstyr tilpasset oppdraget
- ta vare på og vedlikeholde verktøy og utstyr
- bruke relevante faguttrykk knyttet til fagområdet
- forklare betydningen av entreprenørskap i aktuelle arbeidsoppdrag
- dokumentere og presentere eget arbeid ved hjelp av digitale verktøy

Yrkesetikk og arbeidsliv

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- definere og følge etiske retningslinjer knyttet til arbeidsoppdraget
- følge gjeldende bestemmelser for helse, miljø og sikkerhet
- holde orden på arbeidsplassen
- kommunisere og samarbeide med andre i en arbeidssituasjon
- yte service overfor kunder og brukere

Vurdering

Standpunkt vurdering

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn eller på det årstrinnet faget blir avsluttet.	Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn eller på det årstrinnet faget blir avsluttet	Elevene kan trekkes ut til muntlig eksamen. Eksamen skal gjennomføres med et praktisk innslag. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.